עיתונות

שמן על המדורה

מה חושב הבתב על העורך שלו

קוראי מדור־הבחירות של הצהרון מעריב מצאו בשבוע שעבר בין השיטין ידיעה תמוהה ביותר: „מנחם גולן נוטש את עבודתו במערכת מעריב לחודשיים, החל מ־1 ביוני, על מנת לעבוד בהתנדבות בשביל אחת המיפלגות עד לאחר הבחירות."

גולן (27), המתמחה בכתבות־צבע, יצא לחופשה כדי להירתם למטה־הבחירות של המערך. אחרי פירסום הידיעה שלח מיכתב. לעורך העיתון, שמואל שניצר.

כתב גולן לשניצר: „כיוון שאתה הוא מחברו של הנוסח המופלא הזה, שהורד לדפוס בכתב־ידך (לא חתמת עליו בשמך, מן הסתם, רק מטעמים של צניעות וענווה) אני מתכבד לשתף אותך בהשגות וברירישות הבאות..." ההשגות והדרישות השתרעו על־פני עמוד וחצי של טקסט צפוף במכונת־כתיבה, והתרכזו במידה רבה במשמעות המונח „נטישה":

„נטישה פירושה בריחה, חוסר־אחריות, הפקרת־חברים ושאר רעות אנושיות חולות. נטישה, כמושג שאינו טבוע בחותם שלילי, זכורה לי רק מתיאורים סיפרותיים אודות גיבורים הנוטשים ספינות טובעות כדי למלט את נפשותיהם. אני שמח להודיעך כי מעריב לגביי אינו ספינה טובעת, ועל כן אינני נוטש אותו. אבל אם עלה, חלילה, הירהור כזה ברעתך, בשעה שכתבת מה שכתבת, הרשה לי להזכירך מיהו רב־החובל של הספינה הזאת."

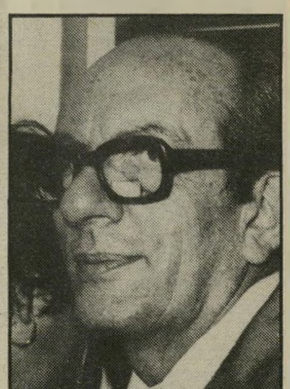

עורך שניצר
מי הוא רב־החובל?

המשיך גולן: „האם גם יוסי אחי־מאיר, שיצא לחופשה ארוכה כדי לשרת את ראש הממשלה החביבה עליך, נטש את עבודתו?" (אחימאיר, אחיו הצעיר של איש הטלוויזיה יעקב אחימאיר, הוא עוזר ליועץ לענייני תיקשורת של יצחק שמיר).

זעם או בושה. בהודעתו זאת ערך גולן גם חשבון כולל עם שניצר: „הידיעה שפירסמת היא המשך טיבעי למסכת מיכתבי־האושים שאתה מש־גר אליי במשך שנים, ממרום כהונתך, תוך ניצול מביש של מעמדך וסמ־כויותיך לעריכת חשבונות אישיים.

„כשאני בוחן את עירמת המיכתבים ששיגרת אליי ואל עוברים אחרים במערכת במהלך שנות כהונתך, אינני יודע להחליט מהי התחושה העיקרית שלי: זעם או בושה.

גולן דרש התנצלות בתוך 72 שעות — התנצלות אישית, ולאו־דווקא מעל דפי העיתון. עד עתה היא לא הגיעה אליו. ובמעריב, שבע־הקרבנות בין העורכים לבין עצמם וביניהם לבין העיתונאים, הפך מיכתבו של גולן לשמן על מדורת־המאבק על ירושת שניצר בן ה־66.

רבין פונה לימין, פרס לאנשי המיפלגה ונבון לציבור המיזרחי

ימין זה ימין!

תחילת השבוע רטנו ראשי מפ"ם בגלוי על קיפוחם הבולט במערכת הבחירות לכנסת ה־11. לא רק הסכמים רישמיים, כמו איזכור שם המיפלגות המשתתפות במערך (עבו־דה־מפ"ם־ל"ע), זכו להתעלמות שיט־תית. גם תוכן תעמולת־הבחירות, איש הנואמים המרכזיים, הקצאת דקות־הופעה נכספת בטלוויזיה — ככל אלה נגרע, ועוד ייגרע באורח יותר קיצוני, חלקה של מפ"ם.

„מצידי, שייסתגרו בקיבוצים שלהם עד יום הבחירות," אמר להעולם הזה ח"כ ניצי ידוע־שם, „יש להם שישה ח"כים על בטוח, ואם נעבור קשה — בלעדיהם — אולי נכניס להם גם את גדי יציב (מקום 46 ברשימה)."

חברו, דווקא יונה צחורה, החרה־החזיק אחריו: „לא איכ־פת לי שבוחרי מפ"ם יצביעו עבור ר"ץ, כמחאה על ניציות המערך. רוב מועמדי מפ"ם כולם בעצם, הם בטוחים לח־לוטין. מדוע שלא ייכנסו עוד יונים. אולי אפילו המועמד השני של הרשימה המתקדמת לשלום, בקולות בוחרי הקיבוץ הארצי?"

ואכן, לא מדובר כאן במגמה „סטיכית", שהשתרבבה איכשהו ל־מטה־הבחירות של המערך, ויוצרת עוברות בשטח, כמעט בלי־יודעין. ההיפך הוא הנכון. ההחלטה „ללכת על הקולות הצפים. המצויים אך ורק מימין למערך," היא רישמית. פרי דיונים ממושכים שקיימה „בנופיית־האר־בעה", חברי־הכנסת שימעון פרס, יצחק רבין וחיים בר־לב, וכן יצחק נבון. גם הח"כים מוטה גור ומשה שחל שותפים מלאים להחלטה נחרצת זאת.

רבין — „אחד משלנו!"

בסיס ההחלטה עומד חשבון לחלוטין. ראשי מיפלגת־העבודה רוצים לחזק את המחנה, שאינו מוכן לשתף פעולה עם הליכוד באורח עצמאי. מצד שני, הם שואפים להעביר לפחות שיבעה מנדטים באורח ישיר ממחנה הקואליציה הנוכחית לרשימת המערך.

הם רואים בכך משימה אס־שרית בהחלט, בתנאי שחוד־החנית במערכה הזאת יהיה יצחק רבין. רבין הוא כבר עתה הדמות הבולטת ביותר של המערך במערכת־הבחירות. ר' תהליך זה יילך ויגבר, ככל שיתקרב ה־23 ביולי.

רבין איננו בריזק שחקרת־יאטרון מיומן, ואי־אפשר להלביש עליו תפקידים שאינם הולמים את אישיותו ודיעותיו. הוא פשוט התבקש „לשחק את רבין", ולשחרר את המעצורים המפורסמים שלו. רבין הנץ הוא נכס אלקטורלי, ואם בגללו יברחו יונים לרשימות אחרות, אין בכך אסון.

החשבון: קולות שיברחו מן המערך לר"ץ, לשינוי או לרשי־מה המתקדמת לשלום יהיו אוטומטית נגד ממשלת־ליכוד, במישבצת של ממשלת־מערך.

רבין קלט את המסר, הופיע בציבור בהצהרות קיצוניות, שביטאו עד הסוף את עמדותיו האמיתיות. הוא הביע בגלוי את הבוז הכן שהוא רוחש לליכוד על פינוי כל סיני ומסירת הישובים במיסגרת הסכמי־השלום עם מצריים.

גם הופעתו של רבין בפרשת רצח שני החוטפים של האוטו־בוס בקו 300 על־ידי בוחות־הביטחון לא היתה מיקרית.

חרף עילגות לשונו המסורתית, הוא ביטא את הסנטימנט האמיתי של הנץ הישראלי ב־1984 באורח הרבה יותר ממצה ומשכנע מאשר חלק מראשי הליכוד. הוא הוקיע את מערכת־הביטחון, מכיוון שהירשתה לעיתונאים להתקרב לאוטובוס החטוף.

הימין הקיצוני הגיב באהדה רבה. קשה לדעת מה הם רצונותיו הטמירים של רבין, אבל יש לו עניין ברור שכך יתקבל הדבר בציבור. רבין הוא „אחד משלנו", אבל יותר „יעיל". הוא לא יניח לצלמים לקלקל לנו את הלינץ', ולא יוותר על ישובים לערבים. **שימעון פרס איננו מרוצה מהסידור הזה, שנכפה עליו על־ידי חבריו. יו"ר מיפלגת־העבודה חושש, שאם המערך לא יצליח בבחירות באורח דרמאתי, הוא ייאלץ להידחק ממרכז הבימה, גם אם רשימות אחרות, התומכות במערך, יזכו לחיזוק משמעותי.**

כישלון, אפילו חלקי, של הרשימה שהוא עומד בראשה, ייזקף לחובתו. הוא חושש, כמידה בלתי־מבוטלת של צדק, שאת החשבון הזה עושים גם „ידידיו", נבון ורבין. בנוסף לכך חרד פרס למעמדו בתנועת־העבודה ה־אירופית, שאותו רכש בעמל רב. המיפלגות הסוציאל־דמוקרטיות באי־רופה רגישות ביותר לרעשים ניציים מצד מיפלגת־העבודה, והתבטאויותיו של רבין פוגעות באמינותו של פרס באינטרנציונל הסוציאליסטי. הוא מקווה שוב להפיס את רעתם בעזרת נבון ואבא אבן.

התרגיל הזה מצליח ברוך כלל, מכיוון שידידי מיפלגת־העבודה באירופה ממש רעבים לכל דיבור מתון.

אבל הפעם הרגישות גדולה יותר. שבע שנות הליכוד יצרו ערגה בעולם לממשלה ישראלית אחרת.

פרס גם מגלה סימני עצ־בנות, מכיוון שכמה מאנשיו לשעבר מגלים התלהבות גלו־יה מרבין, מהאהדה בלפיו בציבור וגם מעמדותיו המדי־ניות.

האהבה החדשה הואת לרבין, איש שאינו מקרין סימפטיה באופן מיוחד, נובעת גם מהמסקנה המחודשת אודות „בוגדנותו" של יו"ר המיפלגה. דווקא אנשיו של פרס, ח"כים כמו מיכאל בר־זוהר, יהודה חשאי, יעקב גיל ורענן נעים, הוזעו לאחור ברשימה וקופחו. אחדים מהם טוענים ש„רומו" על־ידי פרס.

לעומת זאת היטיב רבין לדאוג לאנשיו, שקודמו ברשימה. הוא עשה כל מאמץ, ובדרך־כלל הצליח, לקיים את הבטחותיו לאנשים כמו אורה נמיר, ז'אק אמיר ויחיאל לקט. קיים פוטנציאל אדיר של כעס נגד פרס במיפלגת־העבודה, והוא יודע היטב שכל כישלון בבחירות יכשר את סופו.

עם זאת, אין להתעלם מ־העובדה שבחוגים חשובים במיפלגה, שאינם מצויים באו־רח יומיומי בתוך הקלחת ה־עסקנית, האדירה יוקרתו של פרס. הצלחתו בליכוד, לפחות חיצונית, של ההנהגה למעני ה־בחירות, ה„שולם" עם רבין ורתימת נבון למערכת־הב־חירות נזקפים לזכותו.

ידיים שמאליות לימין

ובראשי הרשימה. רבין מסתער על הקולות הצפים בטיעונים ניציים, תוך ניפנוף ברור (לגיטימי, אגב) ברקורד הביטחוני שלו ושל רבים מחבריו.

פרס פונה יותר לציבור הנאמן למיפלגה, רותם אותו למאבק נגד הליכוד, ומבליט את עברו „בציבור מערכת־הביטחון", אבל גם בבניית „תנועת העבודה", מאז המפלה המוחצת בשנת 1977.

יצחק נבון, לעומת זאת, ממשיך לשחק את תפקיד הנשיא־לשעבר. נאומיו מימיים, מלאים במליצות על „אחדות העם", ואפילו „מיזוג גלויות".

אין הוא מחזר אחרי הבוחר הלאומני כמו רבין, אלא מנסה — ובהצלחה מסויימת — לשבות את ליבם של יהודים מיזרחיים, שהצביעו עבור מנחם בגין ממניעים בעיקר עדתיים.

מומחים במערך סבורים, שהוא יקח לפחות מגדט אחד מתמ"י, ושלושה ישירות מהליכוד. שלל זה היה הרבה יותר משמעותי, לדעתם, אילו היה עומד בראש הרשימה.

אשר למזכ"ל מפ"ם, ויקטור שם־טוב, הוא תוקף את הליכוד בחריפות החביבה, המאפיינת אותו, וגולש להל־צות מהסוג של „ממשלה ימנית עם שתי ידיים שמאליות".

חיים ברעם ■